

הסברים

אנלוגיות (שאלות 1-6)

1. השאלה: גירד : ציפורן -

היחס: המילה גירד פירושה העביר ציפורן על פני משטח.
המילה א' פירושה העביר ב' על פני משטח.

- תשובה (1): ליקק : לשון. האם המילה ליקק פירושה העביר לשון על פני משטח? כן.
- תשובה (2): סטר : לחי. האם המילה סטר פירושה העביר לחי על פני משטח? לא. המילה סטר פירושה נתן מכה ללחי של אדם אחר.
- תשובה (3): מצמץ : עין. האם המילה מצמץ פירושה העביר עין על פני משטח? לא. מצמץ זה פתח וסגר את העין לסירוגין.
- תשובה (4): ענד : תנוך. האם המילה ענד פירושה העביר תנוך על פני משטח? לא. ענד זה שם תכשיט על האוזן, ותנוך הוא חלק מהאוזן.
- תשובה (1).

2. השאלה: מידע : סקרן -

היחס: המילה סקרן מתארת את מי שרוצה להשיג כמה שיותר מידע.
המילה ב' מתארת את מי שרוצה להשיג כמה שיותר א'.

- תשובה (1): עמדות : דעתן. האם המילה דעתן מתארת את מי שרוצה להשיג כמה שיותר עמדות? לא. המילה דעתן מתארת את מי שנוהג להציג עמדות ברורות בנושאים שונים.
- תשובה (2): כסף : בזבזן. האם המילה בזבזן מתארת את מי שרוצה להשיג כמה שיותר כסף? לא. המילה בזבזן מתארת את מי שנוהג להוציא כסף ללא צורך.
- תשובה (3): תאוה : חמדן. האם המילה חמדן מתארת את מי שרוצה להשיג כמה שיותר תאוה? לא. המילה חמדן מתארת את מי שיש לו תאוה לבצע כסף.
- תשובה (4): הישגים : שאפתן. האם המילה שאפתן מתארת את מי שרוצה להשיג כמה שיותר הישגים? כן.
- תשובה (4).

3. השאלה: להיחפז : לזרז - (להיחפז=לזרז)

היחס: לזרז זה לנסות לגרום לאדם אחר להיחפז.
ב' זה לגרום לאדם אחר א'.

- תשובה (1): להימלט : לרדוף. האם לרדוף זה לנסות לגרום לאדם אחר להימלט? לא. לרדוף זה לנסות להשיג מישהו, ולא לגרום לו לנסות להימלט.
- תשובה (2): להקשיב : להאזין. האם להאזין זה לנסות לגרום לאדם אחר להקשיב? לא. למילים להאזין ולהקשיב יש משמעות דומה.
- תשובה (3): להיזהר : להתריע. האם להתריע זה לנסות לגרום לאדם אחר להיזהר? כן.
- תשובה (4): להיעזר : להזדקק. האם להזדקק זה לנסות לגרום לאדם אחר להיעזר? לא. להזדקק פירושו לבקש להיעזר באדם אחר.
- תשובה (3).

4.

השאלה: **מחלפות** : מספריים - (מחלפות= שיערות האסופות יחדיו, כגון צמה או תלתל)

היחס : מחלפות הן שיערות האסופות יחדיו, ניתן לגזור אותן באמצעות מספריים.

א' זה משהו שניתן לחתוך באמצעות ב'.

תשובה (1): נדן : חרב. האם נדן זה משהו שניתן לחתוך באמצעות חרב? לא. נדן הוא כלי לנשיאת חרב.

תשובה (2): חיטה : מגל. האם חיטה זה משהו שניתן לחתוך באמצעות מגל? כן. מגל הוא חפץ בעזרתו ניתן לקצור חיטה.

תשובה (3): מאכלת : סכין. האם מאכלת זה משהו שניתן לחתוך באמצעות סכין? לא. מאכלת היא סוג של סכין גדולה המשמשת לשחיטה.

תשובה (4): שן : מסור. האם שן זה משהו שניתן לחתוך באמצעות מסור? לא. שניים הן חלק מהמסור.

תשובה (2).

5.

השאלה: **מנומר** : חברבורה – (חברבורה=כתם טבעי בעור)

היחס : המילה מנומר מתארת משהו שיש עליו דפוס בצורת חברבורות.

המילה א' מתארת משהו שיש עליו ב'-ים.

תשובה (1): מכופתר : כפתור. האם המילה מכופתר מתארת משהו שיש עליו דפוס בצורת כפתורים? לא. המילה מכופתר מתארת משהו שיש לו כפתורים.

תשובה (2): כדורי : כדור. האם המילה כדורי מתארת משהו שיש עליו דפוס בצורת כדורים? לא. המילה כדורי מתארת משהו בעל צורה של כדור.

תשובה (3): פרחוני : פרח. האם המילה פרחוני מתארת משהו שיש עליו דפוס בצורת פרחים? כן.

תשובה (4): מגולען : גלעין. האם המילה מגולען מתארת משהו שיש עליו דפוס בצורת גלעינים? לא. המילה מגולען מתארת משהו שהוציאו ממנו את הגלעין.

תשובה (3).

6.

השאלה: **ערג** : כיסופים – (ערג=התגעגע, כיסופים=כמיהה, געגועים)

היחס : מי שערג לדבר מה חש אליו כיסופים.

מי ש-א' לדבר מה חש אליו ב'.

תשובה (1): התעמר : ייסורים. האם מי שהתעמר לדבר מה חש אליו ייסורים? לא. מי שהתעמר באחר גרם לו לחוש ייסורים. (התעמר=התעלל, התנהג בגסות).

תשובה (2): התבדה : אשלות. האם מי שהתבדה לדבר מה חש אליו אשלות? לא. מי שהתבדה הבין שמדובר באשלות.

תשובה (3): התעודד : ניחומים. האם מי שהתעודד לדבר מה חש אליו ניחומים? לא. ניחומים נועדו כדי לגרום לאדם אחר להתעודד.

תשובה (4): התחבט : לבטים. האם מי שהתחבט לגבי דבר מה חש כלפיו לבטים? כן. (התחבט=התלבט).

תשובה (4).

הבנה והסקה (שאלות 7-17)

7.

נבין מהי טענתה של פרופסור אילוז ורק אז ניגש אל התשובות.

בתחילת הפסקה מצטטת פרופסור אילוז את דבריו של הפילוסוף בלקברן לפיהם האוהב מודע לפגמים של מושא אהבתו אך לא אכפת לו מהם, וייתכן והוא אף מוצא בהם קסם. לאחר מכן היא מוסיפה שהדבר גורם למושא האהבה להרגיש יותר בנוח עם הפגמים שלו. כלומר, אילוז טוענת שבזכות נקודת המבט של האוהב, גם הנאהב חש יותר בנוח עם עצמו.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות ונחפש תשובה ברוח הדברים.

תשובה (3) לפיה **ההיחשפות לנקודת המבט האוהדת של האוהב גורמת גם לנאהב להסתכל על עצמו באהדה** היא התשובה הנכונה.

תשובה (3).

8.

לפנינו שאלת מחזק מחליש. ראשית עלינו להבין מהם הנתונים ומהי המסקנה הראשונית שנבעה מהם. לפי נתוני השאלה גננת הביאה לגן שלוש סלסילות ובכל אחת מהן אותו מספר של פירות: באחת תפוחים אדומים, בשנייה בננות ובשלישית תפוזים. ההורים והילדים הורשו לבחור פרי אחד בכל יום. התפוחים נגמרו ראשונים, לאחריהם הבננות, ולבסוף – התפוזים. מסקנת הגננת היא שילדי הגן מעדיפים את טעמם של תפוחים על טעמן של בננות, ואת טעמן של בננות על טעמם של תפוזים.

נבדוק את התשובות ונחפש נתון שאינו יכול לספק הסבר חלופי למסקנתה של הגננת:

תשובה (1): לפי נתון זה הילדים בחרו פרי לפי תור קבוע שחזר על עצמו בכל יום, וילדים נוטים לחקות זה את בחירתו של זה. הנתון **מספק הסבר חלופי** למסקנת הגננת שכן אם הילד הראשון העדיף תפוחים על פני בננות, ובננות על פני תפוזים, הרי ששאר הילדים יחקו את בחירתו. כלומר, ילדי הגן לא בהכרח מעדיפים את טעמם של תפוחים על טעמן של בננות, ואת טעמן של בננות על טעמם של תפוזים. התשובה נפסלת.

תשובה (2): לפי נתון זה ילדים נוטים להעדיף פירות שאינם בנמצא תמיד, ותפוזים - שלא כתפוחים ובננות - זמינים בעיקר בחורף. לפי הסבר זה העובדה התפוזים אינם בנמצא תמיד הייתה אמורה לגרום לילדים לבחור בתפוזים על פני תפוחים אדומים ובננות, וזה לא מה שקרה בפועל. הנתון **אינו מספק הסבר חלופי** למסקנת החוקרים ולכן זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות ונפסול אותן:

תשובה (3): לפי נתון זה ילדים המתבקשים לבחור מבין כמה פריטים מושפעים מאוד מצבע כל פריט. הנתון **מספק הסבר חלופי** למסקנת הגננת, שכן בהחלט ייתכן שהבחירה בתפוחים האדומים על פני בננות, והבחירה בבננות על פני תפוזים, נעשתה בגלל הצבעים השונים שלהם ולא בגלל טעמם.

תשובה (4): לפי נתון זה ילדים שבחרו תפוזים או בננות התבקשו לקלף אותם, וילדים רבים מתקשים לעשות זאת בכוחות עצמם. הנתון **מספק הסבר חלופי** למסקנת הגננת, שכן בהחלט ייתכן שהבחירה בתפוחים האדומים על פני בננות ותפוזים, לא קשורה לטעם אלא לרצון להימנע מלקלף בננות ותפוזים.

תשובה (2).

9.

בפסקה בה מתואר אירוע מיוחד שהתרחש בצפון-מזרח סיביר בשנים 2006 ו-2013. אנו מתבקשים למצוא בתשובות מאורע שסביר שהתרחש גם בשנים אלו אך גם בשנים רגילות. נסכם בקצרה את הפסקה בטרם ניגש אל התשובות המוצעות. לפי הפסקה, בשנים 2006 ו-2013 היה בצפון מזרח סיביר קיץ חם יחסית, בעקבותיו נמס הקרח המכסה את הים בשנים רגילות, והלחות שעלתה לאוויר גרמה לירידת גשם בסתיו. הגשם קפא באדמה, ושכבת הקרח הייתה כה עבה שהאיילים, שבשנים רגילות שברו את שכבת הקרח כדי להגיע לעשב שתחתיה, לא הצליחו לעשות זאת, ומתו ברעב עשרות אלפים.

כעת נבדוק את התשובות:

תשובה (1): לפי תשובה זו, גשמים שירדו בעונת הסתיו קפאו בהגיעם לקרקע. לפי הקטע מאורע זה אכן מתרחש כל שנה. ההבדל הוא ששכבת הקרח בשנים המתוארות בפסקה הייתה עבה מבשנים אחרות. זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות:

תשובה (2): לפי תשובה זו, שכבת קרח שנוצרה על אדמת האזור הביאה למותם של איילים. לפי הפסקה, בשנים רגילות שכבת הקרח הייתה דקה והאיילים הצליחו לשובור אותה ולאכול מהעשב שתחתיה ולחיות. התשובה נפסלת.

תשובה (3): לפי תשובה זו, בסתיו ירדו גשמים עזים. לפי הפסקה, רק בשנים המתוארות בפסקה ירדו גשמים עזים בסתיו, וזאת בעקבות המסת הקרח המכסה את הים. גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (4): לפי תשובה זו, שכבת הקרח שכיסתה את האדמה הייתה דקה. בשנים המתוארות בפסקה שכבת הקרח הייתה עבה. גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (1).

10. לפנינו שאלת כללים. נעבור עליהם ולאחר מכן ניגש אל התשובות המוצעות ונבדוק איזה מהמקרים **לא ייתכן**.

להלן הכללים:

- כאשר ראש המחלקה אינו בבית החולים, ורק אז, נמצא במחלקה מתמחה תורן.

- כאשר במחלקה נמצא מתמחה תורן, ורק אז, יש רופא בכיר בכוננות.

- כאשר יש רופא בכיר בכוננות, אין לבצע ניתוחים לא דחופים.

ניגש לתשובות המוצעות ונבדוק אותן:

תשובה (1): אין כלל שקובע כי יש מקרים שבהם חייבים לבצע ניתוחים לא דחופים. מכאן שמצב שבו לא מתקיימים ניתוחים לא דחופים בהחלט ייתכן. התשובה נפסלת.

תשובה (2): הכלל לפיו אסור לבצע ניתוחים לא דחופים רלוונטי רק כאשר יש רופא בכיר בכוננות. זה קורה רק כאשר נמצא מתמחה תורן. מכיוון שנתון שאין מתמחה תורן, כלומר שאין רופא בכיר בכוננות, הרי שאין כל בעיה לבצע ניתוחים לא דחופים. התשובה נפסלת.

תשובה (3): אם ראש המחלקה אינו נמצא בבית החולים, חייב להיות בו מתמחה תורן, ומכאן שחייב להיות גם רופא בכיר בכוננות. לכן העובדה שמבצעים ניתוח לא דחוף היא בניגוד לכללים **ולא תיתכן**. זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את התשובה הנותרת:

תשובה (4): אין כלל שקובע כי יש מקרים שבהם חייבים לבצע ניתוחים לא דחופים. מכאן שמצב שבו לא מתקיימים ניתוחים לא דחופים בהחלט ייתכן. התשובה נפסלת.

תשובה (3).

11. לפנינו שאלת מחזק מחליש. ראשית עלינו להבין מהם הנתונים ואיזו מסקנה ראשונית נבעה מהם. נמצא כי תוחלת החיים בדולמניה, שתושביה צורכים כמויות גדולות של חלב, גבוהה מזו שבסילדביה, שתושביה אינם צורכים חלב כלל. המסקנה שעלתה היא שתיית חלב מביאה לעלייה בתוחלת החיים.

אנחנו מתבקשים למצוא בתשובות עובדה **שאינה מחלישה או מחזקת** את המסקנה. כלומר, נחפש עובדה שאינה משפיעה על המסקנה, ונפסול עובדות שמחזקות או מחלישות אותה.

תשובה (1): בסילדביה משתוללת זה שנים רבות מלחמת אזרחים עקובה מדם

המלחמה בסילדביה מהווה הסבר חלופי לכך שתוחלת החיים בה נמוכה מבדולמניה. המלחמה ולא הרגלי שתיית החלב של התושבים היא שגורמת להבדלים בתוחלת החיים. עובדה זו מחלישה את המסקנה ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): תושבי סילדביה אינם שותים חלב מטעמים דתיים

זו התשובה הנכונה. הסיבה שתושבי סילדביה אינם שותים חלב לא רלוונטית למחקר. לכן, עובדה זו אינה מחלישה או מחזקת את המסקנה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות ונפסול אותן:

תשובה (3): תושבי וולקרטיה צורכים כמות גדולה של חלב, ותוחלת החיים בה גבוהה מאוד

וזהו מקרה נוסף שתומך במסקנה לפיה צריכת חלב מעלה את תוחלת החיים. עובדה זו מחזקת את מסקנת החוקרים, ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (4): מערכת הבריאות בדולמניה טובה יותר ממערכת הבריאות בסילדביה זהו הסבר חלופי להבדלים שנמצאו בתוחלת החיים. תושבי דולמניה חיים יותר מאלו של סילדביה כיוון שמערכת הבריאות שלהם טובה יותר. גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (2).

12. נשאלנו מה מתאים להיות ה"מכשול" שהמדענים התגברו עליו. ננסה להבין זאת מתוך הפסקה בטרם ניגש אל התשובות.

בתחילת הקטע נכתב שכבר זמן מה ידוע שה-CGRP, מוליך עצבי שהמוח מפריש בזמן התקף מיגרנה הוא הגורם לתחושת הכאב שמלווה את ההתקף, אך עד עתה הלא הצליחו לנצל את המידע ולפתח תרופה שתקל עליו. בהמשך נכתב שלאחרונה מדענים הצליחו להתגבר על **מכשול** שעיכב את פיתוח התרופה: המדענים הצליחו לייצר חלבונים מלאכותיים **שמונעים מהמוליך העצבי CGRP להיקלט, אך בשונה מחלבונים קודמים, הם פוגעים במטרה בלבד**. מכאן שבתרופות הקודמות החלבונים פגעו בקולטנים נוספים מלבד קולטני ה-CGRP והפריעו למוליכים עצביים אחרים לפעול כהלכה.

כעת משהבנו מהו ה"מכשול", ניגש לתשובות המוצעות ונגלה שתשובה (1) לפיה המכשול הוא **שהמדענים לא מצאו חומר שימנע מה-CGRP לפעול, אך לא יפריע לפעילותם של מוליכים עצביים אחרים**, היא התשובה הנכונה.

תשובה (1).

13. עלינו למצוא איזה מושג מתחום משחק השחמט מתואר באמצעות הדוגמה המתוארת בפסקה. נבין את הדוגמה בטרם ניגש אל התשובות המוצעות. בפסקה מתארים את כישלון ההגנה של הצי הקורינתי מפני ההתקפה של האוניות האתונאיות. אוניות הצי הקורינתי התכנסו במערך מסוים, בתחילה ללא כל תזוזה. כל עוד אף אחת מהן לא זזה ממקומה המערך נותר בלתי חדיר, אך לבסוף כשהן **נאלצו לנוע, המערך נפגע והאתונאים הצליחו לחדור דרך הפרצות**.

כעת ניגש אל התשובות ונחפש מקרה דומה לפיו משהו מחויב לבצע שינוי שבהכרח יפגע בו. תשובה (2) לפיה **מצב שבו הגיע תור אחד השחקנים והוא חייב לשחק, אך כל מהלך שיעשה יחליש את עמדתו במידה ניכרת** מתאימה בדיוק. לכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (2).

14. נשאלנו איזו מהטענות שבתשובות עולה מהפסקה. ננסה לדלות ממנה כמה שיותר מידע בטרם ניגש לבדוק אותן. לפי הפסקה המטבעות הרומיים הראשונים נשאו דמויות מן המיתולוגיה הרומית וסמלים שונים. יוליוס קיסר היה הראשון שטבע מטבעות עם דיוקנו שלו, והדבר הביא לחששות מפני קריסת המשפט הרפובליקני והפיכתו של יוליוס קיסר לשליט יחיד. החששות אכן התאמתו, ולבסוף התנקשו בחייו של יוליוס קיסר.

כעת נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): הטענה לפיה יוליוס קיסר נרצח משום שהטביע את דיוקנו על מטבעות אינה נכונה. הוא נרצח כיוון שהפך להיות שליט יחיד ללא הגבלת זמן. התשובה נפסלת.

תשובה (2): הטענה לפיה הדמויות והסמלים שהרומאים בחרו להטביע על מטבעות בתקופה שלפני יוליוס קיסר נועדו לבטא את ערכי המשטר הרפובליקני אינה נכונה. הדמויות שהוטבעו על המטבעות היו מן המיתולוגיה הרומית. התשובה נפסלת.

תשובה (3): הטענה לפיה הכרזת הסנאט על יוליוס קיסר כשליט יחיד נבעה מחשש לגורל המשטר ברומא אינה נכונה. התשובה נפסלת.

פסלנו שלוש תשובות ולכן התשובה הנותרת בהכרח נכונה. לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה:

תשובה (4): הטענה לפיה המטבעות הנושאים את דיוקנו של יוליוס קיסר נתפסו כאות לסכנת הפיכה של המשטר ברומא לשלטון יחיד היא טענה נכונה. המטבעות עם דיוקנו של יוליוס קיסר הגבירו את החששות מקריסת המשטר הרפובליקני.

תשובה (4).

15. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): פרופסור נווה שיערה כי נשים מעדיפות לקבל תמיכה רגשית, ואילו גברים מעדיפים להעניקה. ממצאי מחקר שערכה **אי ששו** את השערתה: מן המחקר עלה כי נשים המעניקות לבני אדם בסביבתן **פחות** תמיכה רגשית מכפי שהן מקבלות מהם, שבעות רצון **פחות** מנשים אחרות, ואילו גברים המקבלים מבני אדם בסביבתם **יותר** תמיכה מכפי שהם מעניקים להם, שבעי רצון יותר מגברים אחרים.

במשפט הראשון של הפסקה מוצגת הנחת היסוד של פרופסור נווה – נשים מעדיפות לקבל תמיכה רגשית, וגברים מעדיפים להעניק אותה. מכיוון שבהמשך הפסקה נכתב שממצאי המחקר תומכים בהשערתה, אך בפועל הם עומדים בסתירה להם, המשפט אינו הגיוני והתשובה נפסלת.

תשובה (2): פרופסור נווה שיערה כי נשים מעדיפות לקבל תמיכה רגשית, ואילו גברים מעדיפים להעניקה. ממצאי מחקר שערכה **הפריכו** את השערתה: מן המחקר עלה כי נשים המעניקות לבני אדם בסביבתן **יותר** תמיכה רגשית מכפי שהן מקבלות מהם, שבעות רצון **פחות** מנשים אחרות, ואילו גברים המקבלים מבני אדם בסביבתם **פחות** תמיכה מכפי שהם מעניקים להם, שבעי רצון יותר מגברים אחרים.

תשובה (3): פרופסור נווה שיערה כי נשים מעדיפות לקבל תמיכה רגשית, ואילו גברים מעדיפים להעניקה. ממצאי מחקר שערכה **אי ששו** את השערתה: מן המחקר עלה כי נשים המעניקות לבני אדם בסביבתן **פחות** תמיכה רגשית מכפי שהן מקבלות מהם, שבעות רצון **יותר** מנשים אחרות, ואילו גברים המקבלים מבני אדם בסביבתם **יותר** תמיכה מכפי שהם מעניקים להם, שבעי רצון יותר מגברים אחרים.

פסלנו שלוש תשובות, ולכן התשובה הנותרת בהכרח נכונה. לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה:

תשובה (4): פרופסור נווה שיערה כי נשים מעדיפות לקבל תמיכה רגשית, ואילו גברים מעדיפים להעניקה. ממצאי מחקר שערכה **הפריכו** את השערתה: מן המחקר עלה כי נשים המעניקות לבני אדם בסביבתן **יותר** תמיכה רגשית מכפי שהן מקבלות מהם, שבעות רצון **יותר** מנשים אחרות, ואילו גברים המקבלים מבני אדם בסביבתם **יותר** תמיכה מכפי שהם מעניקים להם, שבעי רצון יותר מגברים אחרים.

תשובה (4).

16. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): תמיד סברתי שנוגה **לא תינשא אלא לגבר** פטפטן, ועל כן **הופתעתי** כשהודיעה על כוונתה להינשא לצבי. לימים התברר לי **שלא טעיתי** בצבי, וכי הוא אדם **המרבה** בדיבור.

פסקה זו מורכבת משני משפטים קצרים. לפי המשפט הראשון – חשבתי שנוגה תתחתן רק עם גבר פטפטן ולכן הופתעתי שהחליטה להתחתן עם צבי. כלומר, חשבתי שצבי אינו פטפטן. לפי המשפט השני – צדקתי, צבי הוא גבר פטפטן. יש כאן סתירה בין שני המשפטים ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (2): תמיד סברתי שנוגה **לא תינשא לגבר** פטפטן, ועל כן **לא הופתעתי** כשהודיעה על כוונתה להינשא לצבי. לימים התברר לי **שטעיתי** בצבי, וכי הוא אדם **הממעט** בדיבור.

לפי המשפט הראשון – חשבתי שנוגה תתחתן עם גבר שאינו פטפטן ולכן **לא הופתעתי** שהחליטה להתחתן עם צבי. כלומר, חשבתי שצבי אינו פטפטן. לפי המשפט השני – טעיתי, צבי הוא גבר **הממעט** בדיבור. יש כאן סתירה בין שני המשפטים ולכן התשובה נפסלת.

תשובה (3): תמיד סברתי שנוגה **תינשא לגבר שאינו** פטפטן, ועל כן **לא הופתעתי** כשהודיעה על כוונתה להינשא לצבי. לימים התברר לי **שלא טעיתי** בצבי, וכי הוא אדם **המרבה** בדיבור.

לפי המשפט הראשון – חשבתי שנוגה תתחתן עם גבר שאינו פטפטן ולכן **לא הופתעתי** שהחליטה להתחתן עם צבי. כלומר, חשבתי שצבי אינו פטפטן. לפי המשפט השני – צדקתי, צבי הוא גבר פטפטן. יש כאן סתירה בין שני המשפטים ולכן התשובה נפסלת.

פסלנו שלוש תשובות, ולכן התשובה הנותרת בהכרח נכונה. לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה:

תשובה (4): תמיד סברתי שנוגה **תינשא לגבר** פטפטן, ועל כן **הופתעתי** כשהודיעה על כוונתה להינשא לצבי. לימים התברר לי **שטעיתי** בצבי, וכי הוא אדם **המרבה** בדיבור.

לפי המשפט הראשון – חשבתי שנוגה תתחתן עם גבר פטפטן ולכן לא הופתעתי שהחליטה להתחתן עם צבי. כלומר, חשבתי שצבי אינו פטפטן. לפי המשפט השני – טעיתי, צבי הוא גבר פטפטן. אין כאן סתירה בין שני המשפטים ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

17. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): הפילוסוף קריגול קבע עיקרון הנוגע, לדידו, לכל מדינה: **חובה** שהציבור או נבחריו הם שיחוקקו את חוקי המדינה, ו**נוסף על כך**, חקיקה חייבת להתקבל תמיד ברוב קולות. מכאן שהחקיקה של בית המחוקקים בקלימפודיה, ה**נעשית בידי מחוקקים שלא נבחרו בידי הציבור**, אינה תואמת עיקרון זה, **וזאת אף שכאשר יש מחלוקת בין המחוקקים החלטותיהם מתקבלות אך ורק בהתאם לדעתו של יושב ראש בית המחוקקים.**

פסקה זו מורכבת משני משפטים. לפי המשפט הראשון – העיקרון הוא שחובה שהציבור או נבחריו יחוקקו את החוקים, ושהחוקים יתקבלו ברוב קולות. המשפט השני מורכב משני חלקים וביניהם מילת הקישור **אף**. בחלק הראשון שלו נכתב שהחקיקה בקלימפודיה אינה נעשית על ידי נבחר ציבור, ולכן אינה תואמת את העיקרון, ובחלק השני שלו נכתב שכאשר יש מחלוקת, ההחלטות מתקבלות רק על פי דעתו של יושב הראש. מילות הניגוד **אף** אינה מתאימה – החקיקה שאינה נעשית על ידי נבחר ציבור אכן לא תואמת את העיקרון, וזה שמחלוקות נפתרות רק על פי דעתו של היו"ר רק מחזק את העובדה שהעיקרון לא מיושם. התשובה נפסלת.

תשובה (2): הפילוסוף קריגול קבע עיקרון הנוגע, לדידו, לכל מדינה: **חובה** שהציבור או נבחריו הם שיחוקקו את חוקי המדינה, ו**נוסף על כך**, חקיקה חייבת להתקבל תמיד ברוב קולות. מכאן שהחקיקה של בית המחוקקים בקלימפודיה, **אף שהיא נעשית תמיד ברוב קולות המחוקקים**, עדיין תואמת עיקרון זה, **שהרי את המחוקקים בקלימפודיה בוחר הציבור, ולכן החלטותיהם משקפות, ולו לכאורה, את רצון העם.**

לפי המשפט הראשון - העיקרון הוא שחובה שהציבור או נבחריו יחוקקו את החוקים, ושהחוקים יתקבלו ברוב קולות. המשפט השני מורכב משני חלקים. לפי החלק הראשון שלו החקיקה בקלימפודיה נעשית ברוב קולות ולמרות זאת ("אף ש") עדיין תואמת את העיקרון. כבר כאן מתגלה סתירה, שכן חקיקה שנעשתה ברוב קולות תואמת את העיקרון ואינה מנוגדת לו. לכן התשובה נפסלת, ואין צורך להמשיך לבדוק אותה עד הסוף.

תשובה (3): הפילוסוף קריגול קבע עיקרון הנוגע, לדידו, לכל מדינה: **רצוי** שהציבור או נבחריו הם שיחוקקו את חוקי המדינה, ו**מכל מקום**, חקיקה חייבת להתקבל תמיד ברוב קולות. מכאן שהחקיקה של בית המחוקקים בקלימפודיה, ה**נעשית במקרים מסוימים גם נגד רצון הרוב**, אינה תואמת עיקרון זה, **אף שהמחוקקים בקלימפודיה אינם נבחרו ציבור, ואף שהחלטותיהם מתקבלות בדרך כלל ברוב קולות.**

לפי המשפט הראשון – העיקרון הוא ש**רצוי** שהציבור או נבחריו יחוקקו את החוקים, והחוקים **חייבים** להתקבל ברוב קולות.

מכיוון שפסלנו שלוש תשובות, התשובה הנותרת בהכרח נכונה. לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה:

תשובה (4): הפילוסוף קריגול קבע עיקרון הנוגע, לדידו, לכל מדינה: **רצוי** שהציבור או נבחריו הם שיחוקקו את חוקי המדינה, ו**מכל מקום**, חקיקה חייבת להתקבל תמיד ברוב קולות. מכאן שהחקיקה של בית המחוקקים בקלימפודיה, ה**גם שחבריו אינם נבחרו ציבור, בכל זאת** תואמת עיקרון זה, **שהרי בכל מקרה של מחלוקת בין המחוקקים החלטותיהם מתקבלות לפי דעת הרוב.**

לפי המשפט הראשון – העיקרון הוא ש**רצוי** שהציבור או נבחריו יחוקקו את החוקים, והחוקים **חייבים** להתקבל ברוב קולות. לפי המשפט השני – החקיקה של בית המחוקקים בקלימפודיה תואמת את העיקרון שכן גם אם ההחלטות אינם נעשות על ידי נבחר ציבור, הן תמיד מתקבלות על דעת רוב. אין כאן סתירה ולכן זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).

18. נקרא את השורות הרלוונטיות וננסה לענות על השאלה מדוע נפגם כושר הבעתם של דוברי השפות השונות בטרם ניגש אל התשובות. בשורות 1-2 נכתב: "כאשר דוברי שפות שונות מתקשרים ביניהם בשפה שאינה שפת אימו של איש מהם, כושר הבעתם נפגם". כלומר, כושר ההבעה נפגע **כיוון שהם משוחחים בשפה שאינה שפת אימם**.

תשובה (1).

19. עלינו למצוא מה משותף ל"וולפיק", "סול-רה-סול" ו"אספרנטו" לפי הפסקה הראשונה. נקרא אותה וננסה לענות על השאלה בטרם ניגש אל התשובות המוצעות. בעקבות הקושי להחליף רעיונות בין בני לאומים שונים, צמח הרעיון ליצור שפה בין-לאומית שתהיה ניטרלית במובן זה שלא תהיה שפתו של שום לאום, וכמובן תהיה קלה ללימוד. "וולפיק", "סול-רה-סול" ו"אספרנטו" מובאות כדוגמאות לשפות כאלה, ומכאן שמדובר בשפות שנוצרו במיוחד – **שפות מתוכננות**.

תשובה (1).

20. נתבקשנו למצוא איזו מן התופעות הבאות בשפה העברית **אינה** דוגמה לשוני מְבִנֵי בינה ובין אספרנטו, ולכן עלינו להבין מה ההבדלים בין השפות עוד בטרם ניגש אל התשובות המוצעות. מהפסקה השנייה עולה כי הזמן הדרוש כדי להגיע לרמת שליטה מסוימת באספרנטו קצר באופן משמעותי מהזמן הדרוש להגיע לאותה רמת שליטה בשפה טבעית כמו השפה העברית, ושהדבר נובע מכמה גורמים: השפה נכתבת בדיוק כפי שהיא נהגית, יש מעט מאוד כללי דקדוק ללא יוצאים מן הכלל, ואוצר המילים מבוסס על מספר מצומצם יחסית של בסיסים. כמו כן, **לכל אחד מחלקי הדיבר (שמות עצם, פעלים, תארים וכו') סופית ייחודית המקלה את זיהויו במשפט**.

קצת ניגש אל התשובות המוצעות. נחפש מקרה שאינו מהווה דוגמה לשוני בין השפות, כלומר מקרה שבו השפות מתנהגות באותו אופן.

תשובה (1): צורת הריבוי של "שמש" היא "שמשות", וצורת הריבוי של "דלת" היא "דלתות" במקרה זה יש את אותה סיומת ייחודית ("יות") לצורת רבים, בדיוק כמו באספרנטו. כלומר, זהו מקרה שבו השפות מתנהגות באותו אופן, ולכן זו התשובה הנכונה.

לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם את שאר התשובות ונפסול אותן:

תשובה (2): המילה "אחות" היא בצורת יחיד, והמילה "בנות" היא בצורת ריבוי במקרה זה אותה סופית בעברית "ות", משמשת הן לצורת יחיד והן לצורת רבים. התשובה נפסלת.

תשובה (3): המילה "קטנטן" מציינת שם תואר, וגם המילה "ססגוני" מציינת שם תואר

במקרה זה שתי סיומות שונות מסמלות שם תואר. גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (4): המילה "חתולה" מציינת שם עצם, והמילה "נמוכה" מציינת שם תואר במקרה זה אותה הסיומת "ה" מסמלת דברים שונים - שם עצם ושם תואר. גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (1).

21. נשאלנו מה היה "חזונו של זמנהוף". נקרא את השורות הרלוונטיות וננסה לענות על השאלה. בשורות 23-24 נכתב: "עם זאת, **חזונו של זמנהוף לא התגשם: אספרנטו לא הייתה לשפה שנייה אוניברסלית**, וזאת בשל שילוב של נסיבות היסטוריות, פוליטיות וכלכליות". כלומר, חזונו של זמנהוף היא להפוך את האספרנטו לשפה שנייה אוניברסלית.

תשובה (4).

22. נשאלנו מדוע "התפשטות האימפריה הבריטית" מנעה מן האספרנטו להיהפך לשפה שנייה אוניברסלית. נקרא את השורות הרלוונטיות ונסה לענות על השאלה.

בשורות 25-26 נכתב: "האנגלית ביססה את מעמדה בתור השפה הבין-לאומית **עקב** התפשטות האימפריה הבריטית והתעצמותה הכלכלית של ארצות הברית". כלומר, התפשטות האימפריה הבריטית הביאה לכך שיותר ויותר אנשים למדו אנגלית ויכלו לתקשר ביניהם ללא צורך באספרנטו, וזה הסיבה לדעיכתה.

תשובה (3).

23. נבדוק את התשובות המוצעות:

תשובה (1): משום שהאספרנטו **מבוססת על** שפה טבעית, **יש לה** מאפיינים של שפות טבעיות: כללי דקדוק **פשוטים ללמידה ואוצר מילים רחב. לפיכך,** אם ישתנה מערך הכוחות הבין-לאומי, אפשר שהאספרנטו תתפוס את מקומה של האנגלית כשפה אוניברסלית.

לא נכתב שהאספרנטו מבוססת על שפה טבעית, ובכל מקרה אין לה מאפיינים של שפה טבעית. התשובה נפסלת ואין צורך להמשיך ולבדוק אותה.

תשובה (2): משום שהאספרנטו **היא שפה מתוכננת ואינה** שפה טבעית, **אין לה** מאפיינים של שפות טבעיות: כללי דקדוק **מורכבים וגמישות לשונית. לכן, אי אפשר לומר** שאם ישתנה מערך הכוחות הבין-לאומי, אפשר שהאספרנטו תתפוס את מקומה של האנגלית כשפה אוניברסלית.

המשפט הראשון נכון לפי הקטע, שכן האספרנטו אינה שפה טבעית, ואין לה מאפיינים של שפות טבעיות כמו כללי דקדוק מורכבים וגמישות לשונית. עם זאת המשפט השני אינו נכון לפי הקטע, שכן האספרנטו דווקא יכולה לתפוס את מקומה של האנגלית כשפה אוניברסלית, אם ישתנה מערך הכוחות הבין-לאומי. גם תשובה זו נפסלת.

תשובה (3): משום שהאספרנטו **דומה** לשפה טבעית, **יש לה** מאפיינים של שפות טבעיות: כללי דקדוק **פשוטים ואפשרות להביע רעיונות מורכבים. משום כך,** אם ישתנה מערך הכוחות הבין-לאומי, אפשר שהאספרנטו תתפוס את מקומה של האנגלית כשפה אוניברסלית.

לא נכתב שהאספרנטו דומה לשפה טבעית ואין לה מאפיינים של שפה טבעית. התשובה נפסלת ואין צורך להמשיך ולבדוק אותה.

פסלנו שלוש תשובות ולכן התשובה הנותרת בהכרח נכונה. לצורך שלמות ההסבר נבדוק גם אותה:

תשובה (4): משום שהאספרנטו **אינה** שפה טבעית, **היא פותחה ללא** מאפיינים של שפות טבעיות: כללי דקדוק **מורכבים, ויוצאים מן הכלל. עם זאת, רק** אם ישתנה מערך הכוחות הבין-לאומי, אפשר שהאספרנטו תתפוס את מקומה של האנגלית כשפה אוניברסלית.

שני המשפטים נכונים לפי הקטע. האספרנטו אינה שפה טבעית, ואין לה מאפיינים של שפות טבעיות כמו כללי דקדוק מורכבים וגמישות לשונית. כמוכן, האספרנטו יכולה לתפוס את מקומה של האנגלית כשפה אוניברסלית, אם ישתנה מערך הכוחות הבין-לאומי. זו התשובה הנכונה.

תשובה (4).